

Lentekriebels: wilde planten

Lesbrief bovenbouw

Les 1: Introductie

Wilde planten

Wat ga je doen?

Start klassikaal met een interactieve introductie over wilde planten; wat zijn wilde planten en waarom zijn ze belangrijk? Je gaat in gesprek met de groep en gebruikt de PowerPoint. Daarin staan informatieve sheets en soms een opdracht of vraag, waarbij de leerlingen naar buiten gaan. Op zoek naar paardenbloemen, madeliefjes, stuifmeel, stampers en meeldraden.

Stap 1: Tweestrijd

 10 minuten

Vorbereiding

- Zet het digibord klaar voor gebruik.

Aan de slag

- Start de introductie met de vraag of de leerlingen weten wat wilde planten zijn.

Wilde planten zijn planten die spontaan in de natuur groeien. Dat wil zeggen: op plaatsen waar de mens ze niet bewust geplant of gezaaid heeft. Soms bedoelen mensen met 'wild' ook wel dat de planten woekeren (ongeremd groeien) of ongewenst zijn. Ze noemen deze bloemen dan 'onkruid'.

- Organiseer een wedstrijdje om te achterhalen hoeveel soorten de leerlingen nu al kennen. Verdeel de klas in twee teams en vraag de teams om de beurt een wilde bloem te noemen die in de berm, in het bos, in de wei of misschien wel op het plein groeit en bloeit. Zoek dan meteen de genoemde plant op via internet en het digibord, zodat iedereen een beeld kan koppelen aan de naam.
- Hou de score van de teams bij; welk team scoort het hoogst?

Materialen:

- Internet
- Digibord

Stap 2: Presentatie wilde planten

 25 minuten

Vorbereiding

- Leg het zwarte papier, het plakband en eventueel de loepjes klaar.
- Als de schoolomgeving zich niet leent voor het zoeken en plukken van wilde bloemen, dan bereid je de opdracht voor door zelf wilde bloemen te plukken. Pluk bloemen van verschillende soorten, zodat er vergelijkingsmateriaal is. Pluk zo kort mogelijk voor het uitvoeren van deze opdracht; geplukte bloemen verliezen - door gebrek aan water - snel hun oorspronkelijke vorm en volume.
- Ook als zelfpluk door leerlingen onhandig is omdat het teveel tijd kost of voor teveel onrust in de klas zorgt, bereid je deze opdracht voor door zelf bloemen te plukken.

Materialen:

- Internet
- Digibord
- PowerPoint
- Zwart papier
- Plakband
- Loepjes (facultatief)

Aan de slag

Presenteer nu de PowerPoint over wilde planten. Daarin staan informatieve sheets en soms een opdracht of vraag. Doorloop samen de dia's van de presentatie en maak deze zo interactief mogelijk. Deze onderwerpen komen aan bod:

- Wat zijn wilde planten?
- Meeldraden en stampers, stuifmeel en nectar
- Het belang van bestuiving

- De vier grootste plantenfamilies in Nederland
- Variatie in bloeiperiode
- Enkele minder bekende soorten
- Maaien

Luisteren en kijken wordt afgewisseld met vragen en opdrachten. Enkele keren gaat deze presentatie op 'pauze'. Dan krijgen de leerlingen een vraag, of de opdracht om (indien mogelijk) buiten op onderzoek te gaan.

- Pagina 3:
Vraag: wat is wel en wat is niet een wilde plant?
- Pagina 19:
Doen: buiten met behulp van een stukje plakband stuifmeel verzamelen en binnen op een zwart vel papier plakken.
- Pagina 21:
Vraag: bij welke familie horen de volgende vier planten?
- Pagina 26:
Doen: buiten één wilde bloem plukken en in de klas nader onderzoeken aan de hand van de gestelde vragen.
- Pagina 28:
Vraag: enkele plantennamen linken aan beeld door goed te kijken; vaak verklapt de naam iets over het uiterlijk van de plant.
- Pagina 36:
Vraag: heeft iedereen goed opgelet? Bij welke plant staat een verkeerde bloeiperiode genoemd?

Handen wassen!

Na deze opdracht wassen alle leerlingen hun handen. Wilde bloemen groeien en bloeien vaak in grasveldjes en bermen die ook graag bezocht worden door (wilde) dieren die er plassen en poepen. Het is mogelijk dat ze giftig zijn of een heel dun laagje roet hebben door de uitstoot van verkeer.

Stap 3: De uitdaging!

 10 minuten

Voorbereiding

- Ga alvast in de schoolomgeving op zoek naar een veilige berm waar de volgende les (de kernles) uitgevoerd kan worden.
- Regel voor de volgende les vast extra begeleiding, voldoende om de opdracht in de berm veilig uit te kunnen voeren.

Materialen:

- Internet
- Digibord
- <https://youtu.be/5Jt-dx0x-Yc>
- Paspoort - ter illustratie (bijlage BB-1)

Aan de slag

Mensen vervangen gras en modder door steen, beton en asfalt. Bijvoorbeeld in hun eigen tuintjes, maar ook in straten en op bedrijventerreinen. Of ze zetten weilanden vol met zonnepanelen; in al die schaduw groeit natuurlijk nooit een bloem!

Soms maaien ze het gras zo vaak dat wilde bloemen geen kans hebben om te groeien en te bloeien. Maar ja, het eigen gazon moet er natuurlijk superstrak uit zien! De bermen moeten continu netjes en kort zijn en veel boeren geven de voorkeur aan 'bijartlakens'; weilanden met liefst alleen gras. Dat levert veel vet gras op; voedsel dat zorgt voor de hoogste melkproductie bij koeien.

- Laat ter introductie op de volgende les (de kernles) een filmpje zien over de heer Lantweg en de heer Falteren. Beide vinden wilde bloemen de grootst mogelijke onzin; al dat onkruid en die stomme insecten! Het liefst asfalteren ze alle bermen.
- Na het tonen van het filmpje vertel je dat jouw klas in de volgende les de uitdaging aangaat! Elke leerling gaat in een berm op zoek naar vijf verschillende wilde planten. Daar maken ze paspoorten van.
- Straks wordt gekeken of het de klas gelukt is: hebben ze samen 20 verschillende soorten weten te vinden?

Les 2: Kern

Stop Lantweg en Falteren!

Wat ga je doen?

Tijdens deze les ontdekken leerlingen de diversiteit aan wilde planten in een berm in de buurt van de eigen school. Iedere leerling gaat aan de slag met het maken van vijf plantenpaspoorten. Tot slot wordt klassikaal bekeken of de uitdaging van Lantweg en Falteren (uit het filmpje) gehaald is; heeft de klas gezamenlijk 20 verschillende soorten wilde planten kunnen vinden in de berm?

Tip

Het is aan te raden om voor deze kernles extra en voldoende begeleiding te regelen, omdat deze opdracht uitgevoerd wordt in een (veilige) berm in de buurt van de school.

Heeft er veel tijd gezeten tussen de introductieles en deze kernles? Dan kun je ervoor kiezen om het filmpje van Lantweg en Falteren nog een keer te laten zien, om de opdracht weer even scherp te krijgen.

Stap 1: Op wilde bloemen-safari

 15 minuten

Voorbereiding

- Bepaal vooraf een geschikte berm voor deze opdracht.
- Organiseer extra begeleiders.

Materialen:

- Schepjes
- Bakjes
- Scharen

Aan de slag

- Ga met de materialen naar de plek die je uitgezocht hebt voor deze opdracht. Vraag alle leerlingen op zoek te gaan naar vijf verschillende soorten wilde planten. Geef daarbij de tip om goed te zoeken en niet allemaal voor de meest voorkomende soorten te gaan. Want als iedereen terugkomt met paardenbloemen en madeliefjes, gaat de klas de 20 verschillende soorten natuurlijk niet halen.
- Vertel ze dat ze moeten proberen een wilde bloem zo compleet mogelijk mee te nemen; met bloem, blad, knop, vrucht en wortel.
- Laat ze de plant voorzichtig in het eigen bakje doen. En laat ze ook wat aantekeningen maken over de vindplaats, de omgeving en de datum.
- Laat het zoeken naar vijf wilde planten 10 minuten duren en ga daarna gezamenlijk weer terug naar school.

Stap 2: Paspoorten maken!

 25 minuten

Voorbereiding

- Geen

Aan de slag

- Welke wilde planten hebben de leerlingen gevonden in de berm? Laat ze van alle vijf planten een paspoort maken. Gebruik daarvoor internet, iPad's of laptops en de formulieren van het paspoort.

Materialen:

- Paspoort-formulieren (bijlage BB-1)
- Keukenrol
- Schilderstape
- Viltstiften
- Zware boeken
- Internet | digibord | iPad's of laptops

- Laat de leerlingen ieder paspoort een cijfer geven (van 1 t/m 5). Datzelfde cijfer zetten ze op een stukje schilderstape, wat ze daarna om de stengel van de plant plakken. Op die manier zijn de planten gemarkeerd, zodat de leerlingen ook na het drogen nog weten hoe elke plant heet.
- Zijn alle planten op naam gebracht en de paspoorten ingevuld? Dan zet je de leerlingen aan het werk met de techniek 'drogen'. Ze drogen de gevonden wilde planten om die op een later tijdstip op de bijbehorende paspoorten te plakken.

Stap 3: Uitdaging gehaald?

 5 minuten

Vorbereiding

- Geen.

Aan de slag

- Bekijk klassikaal of jullie de uitdaging gehaald hebben. Welke wilde planten hebben de leerlingen kunnen vinden in de berm? En tikt de hele klas gezamenlijk de gevraagde 20 soorten aan?

Materialen:

- Gemaakte paspoorten

Tip

Tijd genoeg en 20 planten of meer kunnen vinden? Dan kan je een tweede filmpje laten zien, waarin leerlingen ervoor zorgen dat de plannen van Lantweg en Falteren door hen van tafel geveegd worden.

<https://youtu.be/7iB0uOzKg38>

Les 3: Afsluiting

Maai-me-nietjes

 45 minuten

Wat ga je doen?

Tijdens de afsluiting maken leerlingen hun wilde planten-paspoorten af; de gedroogde bloemen plakken ze op de bijbehorende paspoorten. Ook maken ze een 'maai-me-nietje': een opvallend bord met de oproep om de onderzochte berm (nog even) niet te maaien. Zodat insecten zoals wilde bijen op dat plekje nog wat langer kunnen eten en bestuiven. Tot slot maken ze nog enkele bloemenbommetjes. Want hoe bloemrijk de berm misschien ook is, extra bloeiers zijn natuurlijk altijd mooi meegenomen!

Tip

Vraag ook voor deze les wat extra begeleiders, want de klas gaat weer terug naar de onderzochte berm!

Stap 1: Paspoorten afronden

 5 minuten

Voorbereiding

- Geen.

Aan de slag

- Leerlingen plakken de door hen gedroogde bloemen op de bijbehorende paspoorten. Als ze tijd over hebben kunnen ze de paspoorten verfraaien.

Materialen:

- Paspoorten
- Lijm
- Gedroogde bloemen
- Kleurpotloden (eventueel)

Stap 2: Maai-me-nietjes maken

 25 minuten

Voorbereiding

- Bekijk voorafgaand aan de les al even het instructiefilmpje en zet het klaar op het digibord: www.natuurmonumenten.nl/kinderen/kinderen/maak-het-maai-me-nietje-van-oerrr

Aan de slag

In tweetallen gaan leerlingen aan de slag met het maken van een 'maai-me-nietje'. Bekijk klassikaal het filmpje en zet daarna de leerlingen aan het werk.

- Regel een geschikte plek (buiten?) waar de leerlingen aan de slag kunnen met het maken van de 'maai-me-nietjes'. Gebruik oude kranten als onderlegger.
- Bekijk klassikaal het filmpje. Zet de leerlingen in tweetallen aan het werk. Het ontwerp mag uiteraard afwijken van het voorbeeld in het filmpje; iedereen laat de creativiteit flink stromen.
- De leerkracht schroeft het 'maai-me-nietje' aan het latje.

Stap 3: Bloemetjes buiten zetten

🕒 15 minuten

Voorbereiding

- Lees het recept voor de 'Bloemenbommetjes' door en bereid het mengsel voor.

Aan de slag

Tot slot gaan de leerlingen in dezelfde tweetallen aan de slag met het maken van bloemenbommetjes. Laten we de berm nóg aantrekkelijker maken voor insecten!

- De leerkracht zorgt voor een bak of afwasteil met daarin het bloembommenmengsel. Spuit dit mengsel nat genoeg zodat het aan elkaar blijft plakken; je moet er een bolletje van kunnen draaien.
- Ga met de bak langs de tweetallen en leg op iedere krant een hoopje van het mengsel. Geef voldoende mengsel zodat alle leerlingen zo'n vijf bommetjes kunnen maken, zo groot als het formaat van een soepballetje.
- Zijn de balletjes gedraaid? Deel dan aan iedereen een bekertje, bakje of eierdoos waarin ze hun bommetjes kunnen vervoeren.
- Tijd om met z'n allen naar buiten te gaan! Neem de bloemenbommetjes en de 'maai-me-nietjes' mee naar de berm die jullie onderzocht hebben. Gooi de bommetjes en plaats de borden; de insecten zullen jullie dankbaar zijn!

Materialen:

- Bak of afwasteil
- Kleipoeder
- Potgrond
- Wilde bloemenmengsel (biologisch, da's zonder gif!)
- Bloemenspuit met water
- Oude kranten
- Recept 'Bloemenbommetjes' (bijlage OB-3)
- Bekertjes, bakjes of eierdozen

paardenbloem

Bijlage BB-1

Wilde planten-paspoort

Nederlandse naam

Datum

Vindplaats

Bijzonderheden aan de plant

Ruimte voor detail-tekening

Plak hier je wilde plant

